

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi työterveyslaitoksen toiminnasta ja rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan työterveyslaitoksen toiminnasta ja rahoituksesta annettua lakia muutettavaksi siten, että maininta Työterveyslaitoksen organisaation perustumisesta keskuslaitokseen ja aluelaitoksiin poistetaan. Työterveyslaitos muodostuu jatkossa organisaatorisesti valtakunnallisista osaamiskeskuksista, joiden tehtävä on turvata myös alueel-

linen toiminta ja palveluiden saatavuus.

Samalla Työterveyslaitoksen ruotsinkielinen nimi Institutet för arbetshygien muutetaan muotoon Arbetshälsoinstitutet.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan ensi tilassa.

PERUSTELUT

1. Tausta ja nykytila

Työterveyslaitos on työsuojelu- ja työterveysalan lakisääteinen tutkimus- ja palvelutoimintaa varten oleva itsenäinen julkisoikeudellinen yhteisö, joka toimii sosiaali- ja terveysministeriön johdon ja valvonnan alaisena. Yksityisen Työterveyslaitoksen ylläpitämä Työterveyslaitos on perustettu vuonna 1945. Yksityisoikeudellisen Työterveyslaitoksen toimintaa jatkanut julkisoikeudellinen Työterveyslaitos on perustettu 1 päivänä heinäkuuta 1978 työterveyslaitoksen toiminnasta ja rahoituksesta annetulla lailla (159/1978). Lakia täydentää työterveyslaitoksen toiminnasta ja rahoituksesta annettu asetus (501/1978). Työterveyslaitoksen osastoina toimivat kuusi aluetyöterveyslaitosta on perustettu vuosina 1973–1975. Työterveyslaitoksessa on tällä hetkellä henkilöstöä noin 800 henkilötyövuotta vastaava määrä.

Työterveyslaitoksen nykyinen organisaatio perustuu Työterveyslaitoksen toiminnasta ja rahoituksesta annetun lain 1 §:ään ja lain nojalla annetun asetuksen 2 §:ään.

Työterveyslaitoksessa on keskuslaitos ja Kuopion, Lappeenrannan, Oulun, Tampereen, Turun ja Uudenmaan aluelaitokset, jotka toimivat laitoksen osastoina.

Työterveyslaitoksen keskuslaitoksen osastot ovat:

1. Epidemiologian ja biostatistiikan osasto;
2. Fysiikan osasto;
3. Fysiologian osasto;
4. Koulutuskeskus;
5. Psykologian osasto;
6. Sisäiset palvelut osasto;
7. Tietopalvelukeskus;
8. Työhygienian ja toksikologian osasto;
9. Työlääkätieteen osasto;
10. Työterveyshuolto-osasto;
11. Työturvallisuusosasto;
12. Työ -Terveys -Turvallisuus -nimisen aikakauslehden toimitus.

Nykyinen Työterveyslaitoksen organisaatio perustuu tällä tavoin kahteentoista keskuslaitoksen osastoon sekä kuuteen osastona toimivaan aluelaitokseen. Keskuslaitoksen osas-

tot rakentuvat pitkälti erilaisen substanssiosaamisen varaan. Aluelaitokset puolestaan tarjoavat alueellisesti palveluita Työterveyslaitoksen substanssiosaamisalueilta. Työterveyslaitoksen organisaatorakenne on säilynyt pitkälti nykyisenlaisena sen alkuajoista lähtien.

2. Ehdotetut muutokset

2.1. Organisaatiouudistus

Lain 1 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että maininta Työterveyslaitoksen keskuslaitoksesta ja aluelaitoksista poistetaan. Työterveyslaitos muodostuisi vastaisuudessa valtakunnallisista osaamiskeskuksista. Osaamiskeskuksella tarkoitetaan toimintayksikköä, jolla on johtaja ja henkilökuntaa ja joka voi tarvittaessa toimia eri paikkakunnilla. Alkuvaiheessa osaamiskeskuksia on kaavailtu olevan viisi ja niiden lisäksi sisäisten palvelujen osaamiskeskus.

Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin Työterveyslaitoksen alueellisista toimipisteistä. Alueellisella toimipisteellä tarkoitetaan toimipistettä, joka vastaa alueellisesta palvelutoiminnasta samoin kuin aluetyöterveyslaitokset tällä hetkellä.

Muutoksella ei ole tarkoitus vähentää Työterveyslaitoksen alueellista toimintaa vaan mahdollistaa Työterveyslaitoksen organisaation uudistaminen. Työterveyslaitos toimii jatkossakin kuudella paikkakunnalla: Helsingissä, Kuopiossa, Lappeenrannassa, Oulussa, Tampereella ja Turussa. Alueelliset toimipisteet tulevat toimimaan entistä kiinteämmin osana uusia osaamiskeskuksia. Yhdistämisellä halutaan vahvistaa alueellista osaamista ja tarjota Työterveyslaitoksen monipuolinen tietotaito käyttöön koko Suomessa. Moniammatilliset tiimit tarjoavat työterveyden kehittämisen ja riskinhallinnan palveluita yhden luukun periaatteella. Jokainen alueellinen toimipiste tarjoaa erityisosaamista oman alueensa työelämän tarpeisiin. Työterveyslaitos kytkeytyy näin entistä vahvemmin alueellisiin osaamiskeskittyymiin, kuten yliopistoi-

hin, muihin tutkimuslaitoksiin ja teknologiakeskittyymiin.

2.2. Muut muutostarpeet

Työterveyslaitoksen ruotsinkielinen nimi Institutet för arbetshygien muutetaan muotoon Arbetshälsoinstitut.

Työterveyslaitoksen ruotsinkielinen nimi Institutet för arbetshygien on kuvannut hyvin Työterveyslaitoksen toimintaa sen alkuaikoina, jolloin laitoksen toiminta pääasiassa liittyi ammattitautien tunnistamiseen ja työhygieeniseen toimintaan. Työterveyslaitoksen toiminta on kuitenkin laajentunut ja sen tehtävänä on nykyisin muun muassa harjoittaa ja edistää työn ja terveyden välisen vuorovaikutuksen tutkimusta, suorittaa työpaikoilla tai muutoin työympäristössä esiintyvien terveydellisten vaarojen ja haittojen ehkäisemiseen ja poistamiseen liittyvää selvitys-, mittaus- ja palvelutoimintaa, harjoittaa itsenäistä terveydenhuolto-, sairaanhoito- sekä laboratorio-toimintaa ammattitautien, työperäisten ja työhön liittyvien sairauksien toteamiseksi, hoitamiseksi ja ehkäisemiseksi sekä työkyvyn arvioimiseksi sekä harjoittaa alansa liittyvää koulutus-, julkaisu- ja tiedotustoimintaa.

Työterveyslaitoksen toiminta-alueena on siten nykyisin koko työterveysalueen toimintakenttä, johon ehdotettu uusi ruotsinkielinen

nimi Arbetshälsoinstitutet paremmin viittaa.

3. Esityksen vaikutukset

Esitys mahdollistaisi Työterveyslaitoksen nykyisen organisaatorakenteen uudistamisen muuttuvan työelämän tarpeita vastaavaksi.

Esityksellä ei ole taloudellisia vaikutuksia, ei vaikutuksia tasa-arvon kannalta eikä vaikutuksia Työterveyslaitoksen henkilöstön kokonaismäärään.

4. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä yhteistyössä Työterveyslaitoksen kanssa. Esityksestä on pyydetty lausunto työministeriöltä ja keskeisiltä työmarkkinajärjestöiltä, jotka ovat puoltaneet esitystä.

5. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman pikaisesti. Tavoitteena on, että uusi organisaatiomalli voidaan ottaa käyttöön vuoden 2006 alusta.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

työterveyslaitoksen toiminnasta ja rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työterveyslaitoksen toiminnasta ja rahoituksesta 24 päivänä helmikuuta 1978 annetun lain (159/1978) ruotsinkielinen nimike ja 1 §:n 2 momentti seuraavasti:

1 § -----	Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 200 .
Työterveyslaitoksen organisaatio muodostuu valtakunnallisista osaamiskeskuksista. Työterveyslaitoksen alueellisista toimipisteistä säädetään valtioneuvoston asetuksella. -----	Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon kannalta tarpeellisiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 21 päivänä lokakuuta 2005

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Sosiaali- ja terveysministeri *Tuula Haatainen*

*Liite
Rinnakkaisteksti*

Laki

työterveyslaitoksen toiminnasta ja rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työterveyslaitoksen toiminnasta ja rahoituksesta 24 päivänä helmikuuta 1978 annetun lain (159/1978) ruotsinkielinen nimike ja 1 §:n 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

Työterveyslaitoksessa on keskuslaitos ja aluelaitoksia.

1 §

Työterveyslaitoksen organisaatio muodostuu valtakunnallisista osaamiskeskuksista. Työterveyslaitoksen alueellisista toimipisteistä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200 .

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon kannalta tarpeellisiin toimenpiteisiin.